ISSN: 2347-2723 IMPACT FACTOR : 2.0260(UIF)

REVIEW OF LITERATURE

VOLUME - 4 | ISSUE - 11 | JUNE - 2017

નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્‌ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ અને તેના અમલીકરણ સંદર્ભે અભિપ્રાયોનો અભ્યાસ

Di[. ri[(ht s). pT[l
l[kcrr, (jÃli (SxN an[til)m Bvn nvsir).

સારાંશ/Abstract

અભ્યાસક્રમમાં શારીરિક શિક્ષણ વિષયને ફક્ત પ્રાયોગિક રીતે શીખવવાનું નકકી કરવામાં આવેલ હતું અને તે સંદર્ભે શિક્ષકોના અભિપ્રાયો શું હતા તે પણ જાણવા જરૂરી બને એમ હતું. આ બાબતને ધ્યાનમાં લઇ પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં શિક્ષક આવૃત્તિની ઉપયોગીતા, શારીરિક શિક્ષણ વિષયના અમલીકરણ, શાળા કક્ષાએ શારીરિક શિક્ષણ વિષયનું શિક્ષણકાર્ય કરતા શિક્ષકોને મળતી મદદના સંદર્ભે અભિપ્રાયો મેળવવામાં આવ્યા હતા. ૩૯ શિક્ષકોનો યાદૃચ્છિક રીતે નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવેલ હતો. સર્વેક્ષણ પદ્ધતિએ સંશોધન કરેલ હતું. ત્રિ બિંદુમાં રચેલ અભિપ્રાયવલીનો માહિતી એકત્રીકરણ માટે ઉપયોગ કર્યો હતો. કાઇ વર્ગની મદદથી પ્રાપ્ત માહિતીનું પૃથકકરણ કરેલ હતું. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં શારીરિક શિક્ષણ વિષયને માત્ર પ્રાયોગિક રીતે ન શીખવતા સૈદ્ધાંતિક બાબતોની પણ બાળકોને સમજ આપવી જરૂરી છે.સ્વાસ્થ્ય શિક્ષણને લગતી વિગતો શિક્ષક આવૃત્તિમાં ઉમેરવી જરૂરી છે.શારીરિક શિક્ષણના વિષયની અલગથી લેખિત કસોટી રાખવી જોઇએ જેવા મહત્વના તારણો પ્રાપ્ત થયા હતા.

૧. પ્રસ્તાવના

જીસીઇઆરટી ગાંધીનગર દ્વારા ધોરણ ૧ થી ૮ નો નવો અભ્યાસક્રમ રચેલ છે. આ અભ્યાસક્રમમાં શારીરિક શિક્ષણ વિષયને ફક્ત પ્રાયોગિક રીતે શીખવવાનું નકકી કરવામાં આવેલ હતું. ફક્ત પ્રાયોગિક રીતે જ વિષયને શીખવવા સંદર્ભે શિક્ષકોના અભિપ્રાયો શું હતા તે પણ જાણવા જરૂરી બને એમ હતું. સંશોધકે શારીરિક શિક્ષણ વિષયના નવા અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે સી.પી.એડ્ શિક્ષકોના અભિપ્રાયો લેવાનું નકકી કરવામાં આવ્યું હતું અને પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધર્યુ હતું.

૨. સમસ્યા કથન

નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્‌ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ અને તેના અમલીકરણ સદર્ભે અભિપ્રાયોનો અભ્યાસ

૩.સંશોધનના હેતુઓ

૧.નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્‌ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના **અભ્યાસક્રમ** સદર્ભે અભિપ્રાયો જાણવા.

૨.નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્‌ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણ વિષયની **શિક્ષક આવૃત્તિ** સદર્ભે અભિપ્રાયો જાણવા.

૩. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્‌ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના **અભ્યાસક્રમના અમલીકરણ** સદર્ભે અભિપ્રાયો જાણવા.

૪. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્‌ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે શાળા કક્ષાએ તેમને **મળતી સુવિધા અને મદદ** સંદર્ભે અભિપ્રાયો જાણવા.

૪. સંશોધન પ્રશ્નો

૧. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના **અભ્યાસક્રમ** સદર્ભે અભિપ્રાયો કેવા હશે ?

૨. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણ વિષયની **શિક્ષક આવૃત્તિ** સદર્ભે કેવા અભિપ્રાયો ધરાવતા હશે ?

૩. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના **અભ્યાસક્રમના અમલીકરણ** સદર્ભે અભિપ્રાયો કેવા હશે ?

૪. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારીરિક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે શાળા કક્ષાએ તેમને **મળતી સુવિધા અને મદદ સંદર્ભે** કેવા અભિપ્રાયો ધરાવતા હશે ?

૫. સંશોધનનું મહત્ત્વ

પ્રસ્તુત સંશોધનનું મહત્ત્વ નીચે મુજબ હતું

૧. નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૬ થી ૮ મા શિક્ષણ કાર્ય કરતા સી.પી.એડ્ના શિક્ષકોનો નવા અમલીકૃત બનેલ શારિરીક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ સદર્ભે અભિપ્રાયો જાણવા મળશે અને તેમના અભિપ્રાયોના સંદર્ભમાં અભ્યાસક્રમમાં જરૂરી ફેરફારને અવકાશ રહેશે.

૨. શિક્ષક આવૃત્તિમાં જરૂરી ફેરફાર કરવા માટેના સુચનો પ્રાપ્ત થશે.

૩. નવા અમલીકૃત બનેલ શારિરીક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમના અમલીકરણ સંદર્ભે જરૂરી ફેરફાર માટે માર્ગદર્શન મળશે.

૪. નવા અમલીકૃત બનેલ શારિરીક શિક્ષણના અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે શાળા કક્ષાએ મળતી સુવિધા અને મદદ સંદર્ભે શાળા અને શિક્ષકોને જરૂરી માર્ગદર્શન આપી શકાશે.

૬. સંશોધનનું સીમાંકન

પ્રસ્તુત સંશોધનનું સીમાંકન નીચે મુજબ કરવામાં આવ્યું હતું.

(૧)પ્રસ્તુત સંશોધન નવસારી જિલ્લાની જિલ્લા પંચાયત સંચાલિત પ્રાથમિક શાળાઓંમાં શારિરીક શિક્ષણ વિષયનુ શિક્ષણ કાર્ય કરતા અન સી.પી.એડ્ની પદવી ધરાવતા શિક્ષકો પર જ હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

(૨) પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નવસારી જિલ્લા ૩૯ પ્રાથમિક શાળાઓના શિક્ષકોના અભિપ્રાયોનો જ સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.

૭. સંશોધન પદ્ધતિ

પ્રસ્તુત સંશોધન એ સર્વેક્ષણ પદ્ધતિએ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

૮. વ્યાપ વિશ્વ અને નમૂનો

પ્રસ્તુત સંશોધનના વ્યાપ વિશ્વ તરીકે નવસારી જિલ્લાની પ્રાથમિક શાળાઓમાં શિક્ષણ કાર્ય કરતા અને સી.પી.એડ્ની પદવી ધરાવતા શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો.

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે નવસારી જિલ્લાની જિલ્લા પંચાયત શિક્ષણ સમિતિ હસ્તકની તમામ પ્રાથમિક શાળાઓમાં સી.પી.એડ્ની પદવી ધરાવતા અને શારીરિક શિક્ષણ વિષયનું શિક્ષણ કાર્ય કરતા અને જેમણે અભિપ્રાયવલી પરત મોકલી હતી એવા ૩૯ શિક્ષકોનો નમૂનામાં સમાવેશ કર્યો હતો.નમૂનો યાદચ્છિક પદ્ધતિએ પસંદ કર્યો હતો. પાંચ તાલુકામાંથી તાલુકાદીઠ ૧૦ શિક્ષકોની પસંદગી કરી હતી. ૫૦ શિક્ષકોને અભિપ્રાયવલી આપવામાં આવી હતી. જેમાંથી ૩૯ પૂર્ણ ભરાયને પરત આવી હતી.

૯. સંશોધનનું ઉપકરણ

પ્રસ્તુત સંશોધન માટે માહિતી એકત્રિકરણ માટે સંશોધક દ્વારા શારિરિક શિક્ષણ વિષયના નવા અભ્યાસક્રમ , અમલીકરણની રીત, શિક્ષક આવૃત્તિ અને શારીરિક શિક્ષણ વિષયનું શિક્ષણ કાર્ય કરતા શિક્ષકોને શાળા કક્ષાએ મળતી મદદ જેવા ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખી ૪૦ વિધાનોની એક અભિપ્રાયવલી તૈયાર કરવામાં આવી હતી.

૧૦. માહિતી એકત્રિકરણની રીત

સંશોધક દ્વારા તૈયાર કરેલ ઉપકરણ દ્વારા માહિતી એકત્ર કરવા માટે સૌ પ્રથમ બી.આર.સી. કો.ઓર્ડિનેટરને સંશોધનનો હેતુ, ઉપકરણની વિગત અને ઉપકરણ કેવી રીતે ભરવાનું છે તેની માહિતી આપવામાં આવી હતી. આ ઉપકરણને બી.આર.સી કો.ઓ દ્વારા સી. આર.સી કો.ઓ સુધી અને અંતે શિક્ષક સુધી પહોચાડવામાં આવેલ હતું. શિક્ષકોની અભિપ્રાયવલી ભરવા માટે એક સપ્તાહનો સમય આપવામાં આવેલ હતો.એક સપ્તાહ બાદ સી.આર.સી. કો.ઓ.ની મદદથી ભરેલ અભિપ્રાયવલી સંશોધક દ્વારા એકત્ર કરવામાં આવી હતી .

૧૧. પ્રાપ્ત માહિતીનું અંકશાસ્ત્રીય પૃથકકરણ અને અર્થઘટન

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધક દ્વારા તૈયાર થયેલ પ્રશ્નાવલીના પ્રશ્નોના સંદર્ભમાં અધ્યાપકો દ્વારા આપવામાં આવેલ પ્રતિચારોનું પૃથકકરણ કરવામા આવેલ હતું.આ માટે સંશોધકે શિક્ષકો દ્વારા આપવામાં આવેલ પ્રતિચારોને ધ્યાનમાં લઇ દરેક વિધાન સંમત,તટસ્થ અને અસંમત વિભાગમાં આપેલ અભિપ્રાયોની માટે આવૃત્તિ શોધી કાઇ વર્ગની ગણતરી કરવામાં આવેલ હતી.

૧૨. તારણો

(૧) શારીરિક શિક્ષણ વિષયની શિક્ષક આવૃત્તિ હોવી જોઇએ જેના કારણે શિક્ષકને માર્ગદર્શન મળીરહે છે. શારીરિક શિક્ષણ વિષય માટે તૈયાર કરેલ શિક્ષક આવૃત્તિ શિક્ષકોને મદદ રૂપ બને એવી છે

(૨) શારીરિક શિક્ષણ વિષયને માત્ર પ્રાયોગિક રીતે ન શીખવતા સૈદ્ધાંતિક બાબતોની પણ બાળકોને સમજ આપવી જરૂરી છે.શારીરિક શિક્ષણ વિષયને અન્ય વિષયની સાથે ન શીખતા એક અલગ વિષય તરીકે સ્વીકારી શીખવવો જોઇએ.

(૩) મોટા ભાગના શિક્ષકો નવા અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ રમતોથી પરિચિત છે.તેઓ એ રમતો પ્રાયોગિક રીતે રમી શકે છે.

(૪) ધોરણ ૬ થી ૮ ના શારીરિક શિક્ષણ વિષયના અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ કૌશલ્યોનું જ્ઞાન સીપીએડ/ડીપીએડના શિક્ષણ દરમિયાન શિક્ષકોને મળેલ છે.

(૫) શારીરિક શિક્ષણ વિષયના અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ રમતો અનુરૂપ કૌશલ્યો વિદ્યાર્થીમાં વિકસાવવામાં શિક્ષકોને મુશ્કેલી પડે એમ નથી.

(૬) પ્રાથમિક શાળામાં કાર્યરત શિક્ષકો XFZLlZS lX1F6GF\ GJF VeIF;S|DF\ NXF"J[, ZDTMGF lGIDMGL HF6SFZL ધરાવે છે.

(૭) કેટલીક શાળાઓમાં રમતોના સાધનો ઉપલબ્ધ નથી.ગામમાં મેદાન ઉપલબ્ધ હોય તો શાળાના બાળકો માટે તેનો ઉપયોગ કરવા દેવામાં આવે છે. શિક્ષકો શાળાના બાળકોને ત્યાં લઇ જઇ રમતો રમાડી શકે છે.

(૮) બધી શાળાઓ શાળા કક્ષાના રમતોત્સવમાં ભાગ લે છે.શાળાના આચાર્ય તરફથી શાળાની ટીમ તૈયાર કરવામાં અને રમતોત્સવમાં ભાગ લેવા માટે પુરતો સહકાર મળી રહે છે.શાળા કક્ષાએ રમતોત્સવમાં ભાગ લેવા માટે બાળકો હકારાત્મક અભિગમ ધરાવે છે અને રમતોત્સવમાં ભાગ લેવા માટે તત્પર રહે છે.

(૯)શાળા કક્ષાની રમતોત્સવની ટીમ તૈયાર કરવા માટે જરૂર જણાય ત્યાં શાળાના અન્ય શિક્ષકોનો સહયોગ મળી રહે છે.XF/F S1FFGL ZDTMt;JDF\ EFU ,LW[, lJnFYL"VM H~ZL T{IFZL DF8[XF/F l;JFIGF ;DI[56 VFJJFGL T{IFZL ATFJ[છે.

(૧૦) શિક્ષકોને શારીરિક શિક્ષણ શિવાયના વિષયોનું પણ શિક્ષણ કાર્ય શાળા કક્ષાએ કરવું પડે છે.

(૧૧) અન્ય વિષયના શિક્ષકો શારીરિક શિક્ષણના નવા અભ્યાસક્રમમાં દર્શાવેલ રમતો બાળકોને સરળતાથી શીખવી શકશે નહી.

(૧૨) શારીરિક શિક્ષણના કૌશલ્યોને પણ સતત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનમાં સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.શારીરિક શિક્ષણના વિષયની અલગથી લેખીત ક્સોટી રાખવી જોઇએ આ વિષયનુ લેખીત મૂલ્યાંકન થાય તે જરૂરી છે.

(૧૩) શિક્ષકોનું એવું માનવું છે કે XFZLlZક lX1F6G]\ 5F9II]:TS G CMJFG[SFZ6[VgI lJQFI SZTF XFZLlZS lX1F6G[VMK]\ DCtJ VF5JFDF\ VFJ[K[P શારીરિક શિક્ષણના વિષયના શિક્ષક તરીકે શાળામાં તેમને આગવું મહત્ત્વ મળી રહે છે.

(૧૪) અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ વિષયવસ્તુ વિદ્યાર્થીની વય કક્ષા અનુરૂપ નથી.

૧૩. શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો :-

(૧) શારીરિક શિક્ષણના વિષયને સૈદ્ધાંતિક રીતે પણ ધોરણ ૬ યી ૮ માં શીખવવામાં આવે તે જરૂરી છે.

(૨) શારીરિક શિક્ષણ વિષયની લેખિત ક્સોટીની જરૂરીયાત જણાય છે કે જેથી વિષયને યોગ્ય મહત્વ મળે.

(૩) સ્વાસ્થ્ય શિક્ષણને લગતી વિગતો શિક્ષક આવૃત્તિમાં ઉમેરવી જરૂરી છે.

(૪) શારીરિક શિક્ષણ શિખવવા માટેની તાલીમ પામેલ શિક્ષક સિવાય અન્ય શિક્ષક આ વિષયને યોગ્ય ન્યાય આપી શકે નહી આથી દરેક શાળામાં આ વિષયને શીખવવા માટે યોગ્ય પદવી ધરાવતા શિક્ષક હોવા જરૂરી છે.

૧૪. સમાપન

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં શારીરિક શિક્ષણના નવા અભ્યાસક્રમની બાબતોને ધ્યાને લઇ જે તારણો પ્રાપ્ત થયા તેનો જો અમલ કરવામાં આવે તો આવનારા વર્ષોમાં શારીરિક શિક્ષણમાં જોવા મળતી ઊણપો દૂર કરી શકાશે અને શાળા કક્ષાએ વિદ્યાર્થીઓમાં રમતોના કૌશલ્યો ખીલવી શકાશે.

સંદર્ભ સૂચિ

૧.દેસાઇ,હરિભાઇ જી. અને ત્રિવેદી, મનુભાઇ ડી.1982. ***શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા.*** રાજકોટઃ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી. ગુજરાત રાજય.

૨.દેસાઇ, એચ. જી., કે.જી. 1997. ***સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ.***અમદાવાદઃ યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજય.

૩.શાહ, દિપીકા.2004.***શૈક્ષણિક સંશોધન.*** અમદાવાદઃ યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજય.